

KESKKONNAAMET

17. Tööleht: Läänemere kaitse

Mõiste: Läänemeri on riimveeline Atlandi ookeani sisemeri, millega piirneb Eesti nii põhjast kui ka läänest. Läänemere pindala on 373 000 km², maht 21 721 km³, keskmine sügavus 52 m ja suurim sügavus 459 m. Lisaks Eestile on Läänemere äärsed riigid veel Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Taani, Rootsi, Soome ning Venemaa.

1. Läänemeri on riimveekogu. See tähendab, et:
 - a. Läänevere vesi on väga saastunud;
 - b. Vee soolsus on madal (0,5...18‰);
 - c. Läänemeres elab palju räimi;
2. Läänemere kaitseks kirjutati 1974. aastal alla:
 - a. Tallinna konventsioon;
 - b. Helsingi konventsioon;*
 - c. Stockholmi leping;
3. Läänemere seisundit ohustab:
 - a. Aeglane veevahetus läbi Taani väinade ja saaste;*
 - b. Väike toitainete sissevool valgalalt;
 - c. Võõrliikide puudumine;

Arutlusteemad:

1. **Miks on Läänemeri nii ohustatud?** *Läänemerel on palju laevu ning aktiivne kaubandus. Kõik see teeb mere kaitse ääretult oluliseks. Läänemeri on noor, väga hästi väljakujunenud ökosüsteemiga madal, riimveeline sisemeri. Vee vahetus läbi Taani väinade on väga aeglane. Valgalal elab ligi 85 miljonit inimest. Merel toimub väga tihe laevaliikus, eriti palju veetakse naftaprodukte. Talvised jäätumised tõstavad õnnetuste ohtu.*

2. **Miks peavad kõik Läänemere äärsed riigid koos Läänemerd kaitsma?** *Ükski riik ei saa vaid ise kogu Läänemere olukorda parandada. Kui Eesti teeks Läänemere kaitse prioriteediks ja teised jätkaks saastamist, jõuaks saastus lõpuks ka meieni. Et mere olukord paraneks peavad mere kaitse prioriteediks seadma kõik, kes seda merd kasutavad.*

3. **Kuidas toimib Helsingi komisjon ning kes sinna kuuluvad?** *Helsingi konventsiooni juhtorganiks on Eesti, Euroopa Ühenduse, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani ja Venemaa vahelises koostöös toimiv Helsingi komisjon ehk HELCOM. Helsingi*

Komisjon tuleb kokku kord aastas ning lisaks toimuvad ministrite vahelised kohtumised. Komisjon võtab ühehäälselt vastu merekeskkonna kaitse alaseid soovitusi, millest siis valitsused oma vastavates riiklikes kavades ja õigusaktides peavad juhinduma. Juhtriik vaheldub iga kahe aasta järel.

4. HELCOM-i soovitustele tuginedes on palju head Läänemere jaoks juba tehtud. Tooge näiteid, kuidas on Läänemeri võrreldes 1980ndate algusega paranenud. Näited: *punktreostusallikatest pärit orgaaniliste saasteainete ja toitainete heitkogused on madalamad; hapnikku tarvitavate ainete heitkogust on üldiselt 20–25%; lämmastiku atmosfääriline sadenemine on oluliselt vähenenud; halogeenorgaaniliste ühendite, näiteks mürgiste dioksiinide ja furaanide heitkoguseid on oluliselt vähendatud, hüljeste ja merikotkaste populatsiooni taastamine, merekekkonnaseisundi parem ühine seire jne.*

5. Kuidas saate oma igapäevaste valikute kaudu kaasa aidata Läänemere seisundi parendamisele?

Kasuta fosforivaba pesupulbrit, keskkonnasõbralikku kodukeemiat ja taimekaitsevahendeid, pese autot vaid autopesulas. Eelista ühistransporti isiklikule autole, võimalusel liigu jala või kasuta jalgratast. Ära jäta prügi loodusesse. Ära pese ennast veekogus.

Huvitavat lisamaterjali:

<http://www.helcom.fi/> - HELCOM-i koduleht.

<https://elfond.ee/tehtud/meri> - meri, Eestimaa Looduse Fond.

<https://www.envir.ee/et/laanemere-kaitse> – Läänemere kaitse, Keskkonnaministeerium

<http://bef.ee/wp-content/uploads/2014/04/L%C3%A4%C3%A4nemeri-meie-%C3%BChine-ja-kordumatu-aare.pdf> - Läänemeri meie ühine ja kordumatu aare, Balti keskkonnafoorum.

<http://www.gof2014exhibition.net/et> - Soome lahe aasta näitus.